

Qırxıncı Ayənin Gizli Tarixi — İyirmi Dördüncü Sayı

Yezekel Beşinci Nömrə

Jeff Pippenger

2026-08-10

Artıq bir neçə məqalədir üzərində düşündüyümüz “Testimonies” əsərinin beşinci cildindən olan parçadan bizə Hizqiyala, Yeşayaya və Yəhyaya verilmiş məbəd görüntüsü haqqında məlumat verilir:

“Bu dərslər bizim faydamız üçündür. İmanımızı Allah üzərində möhkəm tutmalıyıq, çünki məhz qarşımızda insanların canını sınağa çəkəcək bir vaxt vardır. Məsih, Zeytun dağında, Özünün ikinci gəlişindən əvvəl baş verəcək dəhşətli mühakimələri xatırladaraq dedi: ‘Müharibələr və müharibə xəbərləri eşidəcəksiniz.’ ‘Millət millətə, səltənət səltənətə qarşı qalxacaq; müxtəlif yerlərdə aclıqlar, vəbalar və zəlzələlər olacaq. Bütün bunlar ağrıların başlanğıcıdır.’ Bu peyğəmbərliklər Yerusəlimin dağıdılması zamanı qismən yerinə yetsə də, onların daha birbaşa tətbiqi axır günlərə aiddir.”

Avın Doqquzu

İbranicədə “Avın Doqquzu” mənasını verən Tişa B’Av, e.ə. 586-cı ildə Babillilər tərəfindən Birinci Məbədin və miladın 70-ci ilində Titus tərəfindən İkinci Məbədin dağıdılmasını yad edən yəhudi gündür. Hər iki dağıdılış eyni təqvim tarixində — İbrani təqviminin Av ayının 9-cu günündə (adətən Qriqorian təqvimində iyul və ya avqust aylarına təsadüf edir) baş vermişdir. Sister White Yerusəlimin dağıdılmasını son günlərdə “insanların canını sınağa çəkəcək zaman”la əlaqələndirdikdə, o, hər ikisi tezliklə gələcək bazar qanununu təsvir edən iki dağıdılışı müəyyən edir.

Danielun on birinci fəslinin on altıncı ayəsi həmin bazar qanununu təmsil edir və qırx birinci ayə ilə uyğunluq təşkil edir. Yezekiəldə Yerusəlimin məhvi, bazar qanunu zamanı müdrik və ağılsız bəkirələrin ayrılmasını təsvir etmək üçün istifadə olunur. Yezekiel Babilistanda əsir olduğu vaxt, səkkizinci fəsildən on birinci fəslə qədər məhz həmin ayrılığı görmək üçün möcüzəvi şəkildə Yerusəlimə aparılmışdı.

Və altıncı ildə, altıncı ayda, ayın beşinci günü baş verdi ki, mən evimdə oturmuşdum və Yəhudanın ağsaqqalları qarşımda oturmuşdular; o zaman orada Xudavənd Rəbbin əli mənim üzərimə endi. Sonra baxdım və budur, od görünüşünə bənzər bir surət var idi: belinin görünüşündən aşağısı od idi; belindən yuxarısı isə parlaqlıq görünüşü kimi, kəhrəbə rəngi kimi idi. O, bir əl şəklini uzatdı və başımın bir telindən məni tutdu; ruh məni yer ilə göy arasında qaldırdı və Allahın görüntüləri içində məni Yerusəlimə, şimala baxan daxili qapının girişinə gətirdi; qısqanclığa təhrik edən qısqanclıq bütünün oturduğu yer də orada idi. Yezekel 8:1–3.

Səkkizdən on birədək olan dörd fəsil ayrılmanın təsviridir və Sister White, Yezekel doqquza şərh verərkən, bunun Vəhy yeddinci fəsildəki eyni möhürləmə olduğunu göstərməklə yanaşı, Yerusəlimin axır günlərdəki Laodikiya Yeddinci Gün Adventist kilsəsini təmsil etdiyini də müəyyən edir.

Öz mənəvi süqutu üzərində kədərlənməyən və başqalarının günahları üçün yas tutmayan sinif Allahın möhürü olmadan buraxılacaq. Rəbb Öz elçilərinə, əllərində qırğın silahları olan adamlara belə əmr edir: “Onun ardınca şəhərin içindən keçin və vurun; gözlünüz əsirgəməsin, rəhminiz gəlməsin; qocaları və cavanları, qızları, kiçik uşaqları və qadınları tamamilə öldürün; amma üzərində nişan olan heç bir adama yaxınlaşmayın; və Mənim məbədimdən başlayın. O zaman onlar evin önündə olan qocaman adamlardan başladılar.”

“Burada görürük ki, kilsə — Rəbbin məbədi — Allahın qəzəbinin zərbəsini ilk hiss edən oldu. Qədim qocalar, Allahın böyük nur verdiyi və xalqın ruhani mənafelərinin keşikçiləri kimi dayanmış olanlar, onlara etibar edilmiş əmanətə xəyanət etmişdilər. Onlar belə bir mövqe tutmuşdular ki, əvvəlki günlərdə olduğu kimi, möcüzələr və Allahın qüdrətinin aşkar təzahürünü gözləməyə ehtiyac yoxdur. Zamanlar dəyişmişdir. Bu sözlər onların imansızlığını möhkəmləndirir və onlar deyirlər: Rəbb nə yaxşılıq edəcək, nə də pislik. O, Öz xalqını hökmə cəzalandırmaq üçün həddindən artıq mərhəmətlidir. Beləliklə, “Sülh və əmin-amanlıq” Allahın xalqına günahlarını və Yaqubun evinə təqsirlərini göstərmək üçün bir daha heç vaxt səsini şeypur kimi ucaltmayacaq adamların fəryadıdır. Hürməyən bu lal itlər təhqir olunmuş Allahın ədalətli qisasını duyanlardır. Kişilər, qızlar və kiçik uşaqlar hamısı birlikdə həlak olurlar.

“Sadıq olanların ah çəkib fəryad etdikləri iyrəncliklər məhdud gözlərin ayırd edə bildiyi hər şey idi; lakin açılmamış qalan günahlar arasında ən dəhşətliləri, pak və müqəddəs Allahın qısqanclığını oyadan günahlar, bunlardan qat-qat ağır idi. Qəlblərin Böyük Araşdırıcısı qanunsuzluq edənlərin gizlicə işlətdiyi hər bir günahı bilir. Bu adamlar öz aldatmalarında özlərini arxayın hiss etməyə başlayır və Onun səbir və təhəmmülünə görə deyirlər ki, Rəbb görmür; sonra da elə davranırlar ki, guya O, yeri tərk etmişdir. Lakin O, onların ikiüzlülüynü aşkara çıxaracaq və gizlətmək üçün bu qədər diqqətlə örtükləri günahları başqalarının önündə açacaqdır.”

“Rütbə, ləyaqət və ya dünyəvi hikmət baxımından heç bir üstünlük, müqəddəs vəzifədə heç bir mövqe, insanları öz aldadıcı ürəklərinin ixtiyarına buraxıldıqları zaman prinsipi qurban verməkdən qoruyub saxlamayacaq. Layiqli və saleh sayılmış olanlar dönüklükdə başçı, laqeydlikdə və Allahın mərhəmətlərindən sui-istifadədə nümunə olduqlarını göstərirlər. O, onların bu şər yoluna daha artıq dözməyəcək və qəzəbində onlarla mərhəmətsiz davranır.”

“Rəbb böyük nurla nemətləndirilmiş və başqalarına xidmət edərkən kəlamın qüdrətini hiss etmiş olanlardan Öz hüsurunu könülsüzlüklə geri çəkir. Onlar bir vaxtlar Onun sadıq xidmətçiləri idilər, Onun hüsuru və rəhbərliyi ilə lütfkarlıq görmüşdülər; lakin Ondan uzaqlaşdılar və başqalarını azgınlığa apardılar, buna görə də ilahi narazılıq altına gətirilir.”
Testimonies, 5-ci cild, 211, 212.

Yezekel kitabının bütövlükdə məzmunu Yerusəlimin məhvi konteksti içərisində yerləşir. Yezekelin şəhadətində Navuxodonosorun bir il yarım davam edən mühasirəsi xüsusi olaraq qeyd

olunur, lakin İsanın Matta iyirmi dördəki xəbərdarlığının “daha birbaşa tətbiqi” axır günlərdədir. Yezekeldə həmin həqiqət xətti iyirmi dördüncü fəsildə tapılır.

e.ə. 588-ci il, 15 yanvar

Yenə doqquzuncu ildə, onuncu ayda, ayın onuncu günündə Rəbbin sözü mənə nazil olub dedi: “Ey bəşər oğlu, bu günün adını, məhz bu günün özünü yaz; Babil padşahı elə bu gün Yerusəlimə qarşı səf düzdi.” Hezekiel 24:1, 2.

Bu tarixdə, digər bibliya şahidlərində də təsbit olunduğu kimi, on səkkiz aylıq mühasirə başladı. Həmin tarixdə Yezekelə gələn Rəbbin kəlamı, böyük bir odun ardınca qaynayan qazanla təsvir edilən qanlı şəhər məsəlindən ibarət idi. Bu məsəl açıq şəkildə Yerusəlim üzərinə gələn hökmü təmsil edir və həmin fəsildə onun ardınca, nəhayət məbədi məhv edəcək mühasirənin başladığının bir rəmzi olaraq, Yezekelin arvadının qəfil zərbə ilə həyatdan alınaraq dəfnə verilməsi zikr olunur.

Yenə Rəbbin sözü mənə gəlib dedi: “Ey bəşər oğlu, bax, gözlərinin arzusunu bir zərbə ilə səndən alıram; amma sən nə matəm tutacaqsan, nə ağlayacaqsan, nə də göz yaşların axacaq. Ah-nalədən çəkin, ölənin üçün matəm etmə, baş sarığını başına bağla, ayaqlarına başmaqlarını gey, dodaqlarını örtmə və adamların çörəyindən yemə.” Beləcə, şəhər xalqla danışdım; axşam isə arvadım öldü; və ertəsi şəhər mənə əmr olunduğu kimi etdim. Ezeziel 24:15–18.

Sonra Yezekelin ətrafındakı xalq ondan məsələnin mənasını və arvadının ölümünün mənasını soruşdu.

Xalq mənə dedi: «Sən niyə belə edirsən, bunların bizim üçün nə demək olduğunu bizə bildirməyəcəksənmi?» O zaman mən onlara cavab verdim: «Rəbbin sözü mənə nazil olub dedi: İsrail nəslinə söylə: Xudavənd Rəbb belə deyir: Baxın, Mən Öz müqəddəs məbədimi, qüvvənizin iftixarı olanı, gözlərinizin arzusu olanı və canınızın əsirgədiyini murdarlayacağam; sizin geridə qoyduğunuz oğullarınız və qızlarınız isə qılıncdan keçəcəklər». Yezekel 24:19–21.

Mətn hissəsində həm Yezekelin arvadı, həm də məbədgah “gözlərinin arzusu” kimi təqdim edilir. Müqəddəs Kitab tarixçiləri mühasirənin on səkkiz ay davam etdiyini müəyyən edirlər, halbuki Cestiusun və Titusun mühasirələri 66-cı ildən 70-ci ilədək dörd il çəkmişdir. Cestiusun ilk mühasirəsindən məhvə qədər olan zamanın dəqiq hesabı üç il yarım, lakin Müqəddəs Kitabda ən çox tətbiq edilən üsul olan “inklüziv hesablama” tətbiq edildikdə, bu, dörd ildir. Hər iki hesablamanın etibarlı olduğunu bilmək bizə Cestiusdan Titusa qədər həm üç il yarımı, həm də dörd ili görməyə imkan verir.

Bizim, Yerusəlimin iki məhvi hadisəsində bazar günü qanununun iki şahidi vardır və hər iki tarixin təfərrüatları tezliklə gələcək bazar günü qanununa tətbiq olunmalıdır — həmin vaxt Laodikiya Rəbbin ağzından qusulub atılır. Navuxodonosorun mühasirəsinin başlanğıcı Yezekelin arvadının ölümü ilə işarələnir. Onun ölümündə Yezekelə açıq şəkildə yas tutmaması əmr olundu, çünki o, əsirliyə aparılan Yəhudilərin əlaməti idi.

66-dan 70-ə qədər olan dördillik dövrün başlanğıcı viranəlik iyrəncliyi əlaməti ilə işarələnir; bu isə Yerusəlimdəki məsihçilərin qaçması üçün verilən əlamət idi.

Buna görə də, Daniel peyğəmbər vasitəsilə deyilmiş viranəlik iyrəncliyini müqəddəs yerdə durarkən gördüyünüz zaman, (oxuyan anlasın:) o vaxt Yəhudeyada olanlar dağlara qaçsınlar. Matta 24:15,16.

Bir-biri ilə aydın şəkildə uyğunlaşan iki mühasirə vardır və hər iki mühasirə də mühasirənin başlanğıcında bir “əlamət” ehtiva edir. Hizqiyal öz arvadının ölümü və onun tərəfindən matəmin olmaması ilə nə nəzərdə tutulduğunu izah edərkən, bunu açıqladı və sonra qeyd etdi:

Beləcə, Hizqiyal sizin üçün bir nişanədir: onun etdiyi hər şeyə görə siz də edəcəksiniz; və bu baş verdikdə biləcəksiniz ki, Mən Xudavənd Rəbbəm. Hizqiyal 24:24.

Yezekelin arvadının ölümünün əlaməti, tezliklə gələcək Yerusəlimin və məbədin məhvinin, eləcə də bundan sonra Babil əsarətinin baş verəcəyinin nişanəsi idi. Danielin bəhs etdiyi viranəlik iyrəncliyinin əlaməti məhvədən qaçmaq üçün bir xəbərdarlıq idi, lakin hər iki mühasirənin də başlanğıcda bir əlaməti vardır.

Yaxında gələcək Bazar qanunundan əvvəl peyğəmbərlik mühasirəsi olacaq və Yezekelin arvadının ölümü, Laodikiyalı Yeddinci Gün Adventist kilsəsinin tamamilə kənardan keçilib ötürüldüyünün simvoludur; halbuki Yezekel yüz qırx dörd minin simvoludur və mühasirənin başlanğıcında qaldırılan bayrağın simvoludur. Yezekel Babilin mühasirəsinin əvvəlində yüz qırx dörd minin bayrağıdır və başlanğıcdakı viranəlik iyrəncliyinin əlaməti Romanın “əlaməti”dir. Bir əlamət daxili xəbərdarlığa, digəri isə xarici xəbərdarlığa işarə edir. Şübhəsiz ki, 66-cı ildə məsihçilərə bir xəbərdarlıq verilmişdi, lakin xəbərdarlıq əlaməti Roma idi. Babilin məhvindəki əlamət Yezekelin arvadı idi. Roma vəhşi heyvanın nişanını alan sinifdir, Yezekel isə Allahın möhürünü alanların əlamətidir.

İki Son Dövrü

Birinci mühasirə on səkkiz ay davam etdi, ikinci mühasirə isə dörd il sürdü. Hər iki mühasirə özünün “daha birbaşa” yerinə yetməsinə axırxəzlərdə tapır və hər iki mühasirə Vəhy 9:15-də yer alan üç yüz doxsan bir il və on beş gün peyğəmbərliyi ilə birbaşa bağlıdır.

Vəhy 9:10-da qeyd olunan beş ayın başlanğıcı, otuz səkkiz rəqəmi ilə bağlı olan və dördillik mühasirə ilə zirvəyə çatan otuz səkkizillik bir dövrü işarələyən tarixi ehtiva edir və İslamın yüksəlişini müəyyən edir. Həmin dördillik mühasirənin qarşılığı, (beş ay) yüz əlli ilin başa çatdığı və üç yüz doxsan bir il on beş günün başlandığı zaman başlayan tarixdə tapılır. Bu, 27 iyul 1449-cu ildə başlandı və dörd il sonra İslam Konstantinopola qarşı əlli beş günlük bir mühasirə gətirdi ki, bu da 29 may 1453-cü ildə başa çatdı.

27 iyul 1449-cu ildə başlayan zaman peyğəmbərliyi 11 avqust 1844-cü ildə başa çatdıqda, 1840-dan 1844-ə qədər birinci və ikinci mələklərin hərəkətinin dörd ili, 1333-dən 1337-yə qədər olan dördillik mühasirə ilə, habelə 1449-dan 1453-ə qədər olan dördillik dövrlə uyğunlaşdı. Hamısı eyni peyğəmbərlik xəttinin birbaşa hissəsi olan bu üç şahid, 1840-dan 1844-ə qədərki birinci və ikinci mələk hərəkətinin üçüncü mələyin hərəkəti tarixində təkrarlandığı rəmzi dördillik bir dövrü təmsil edir. Bu üç şahid yüz qırx dörd minin tarixində dördillik bir mühasirəni tipoloji olaraq göstərir. Həmin dördillik dövr həmçinin Qüdsün 66 və 70-ci illərdəki mühasirələri ilə də təsvir

olunur.

66-cı ildə Cestiusun dördillik mühasirəyə başlaması və sonra 70-ci ildə Titusun onu başa çatdırması dörd illik bir dövr üçün alfa simvolu və omeqa simvolu yaradır. Həmin eyni dövr həmçinin üç il yarım kimi təqdim olunur ki, bu da öz növbəsində papalıq Romanın müqəddəs məkanını tapdaladığı üç il yarım ərzində peyğəmbərlik illəri ilə uyğunlaşır.

Lakin məbəddən kənarda olan həyatı kənarda burax və onu ölçmə; çünki o, bütünpərəst millətlərə verilmişdir; və onlar müqəddəs şəhəri qırx iki ay ayaq altına salacaqlar. Və Mən Öz iki şahidimə qüdrət verəcəyəm, və onlar çul geyinmiş halda min iki yüz altmış gün peyğəmbərlik edəcəklər. Vəhy 11: 2, 3.

Onlar qılıncın ağzından keçəcək, bütün millətlər arasına əsir aparılacaqlar; və Yerusəlim, başqa xalqların zamanları tamam olana qədər, millətlər tərəfindən tapdalanacaqdır. Luka 21:24.

Qeyd etmək zəruridir ki, mən Cestiusun alfa rəmzi ilə Titusun omeqa rəmzi arasında təmsil olunan dövrə münasibətdə həm “inklüziv”, həm də “eksklüziv” hesablamadan istifadə edirəm. Bu, bir tarixlə zamanın iki tətbiqinin təmsil olunduğunu göstərir. Biz bu bibliya prinsipini artıq, İsanın Qeysəriyyə-Filippi (Panium) səfəri ilə Onun Dəyişilmə Dağına getməsi arasındakı vaxtı nəzərdən keçirdiyimiz zaman (bir çox məqalə əvvəl) araşdırmışıq. Bibliyanın iki müəllifi altı günü, biri isə səkkiz günü qeyd edir.

Altı gün sonra İsa Peteri, Yaqubu və onun qardaşı Yəhyanı götürüb ayrı bir yerə, uca bir dağa çıxardı. Matthew 17:1.

Altı gündən sonra İsa Peteri, Yaqubu və Yəhyanı özü ilə götürüb onları ayrıca, təkbaşına uca bir dağa çıxardı; və onların önündə surəti dəyişdi. Mark 9:2.

Təxminən bu sözlərdən səkkiz gün sonra belə oldu: O, Peteri, Yəhyanı və Yaqubu yanına alıb dua etmək üçün dağa qalxdı. Luka 9:28.

Qüdsün məhvi axır günlərə aid “daha birbaşa” bir tətbiqə malikdir və bu məhv Babil və Roma ilə təmsil olunan iki şahiddir. Bu iki şahid bir-biri ilə uyğunluq təşkil edir, lakin həqiqəti daha da qüvvətləndirmək üçün fərqli və zəruri peyğəmbərlik xüsusiyyətləri təqdim edir. Roma tərəfindən mühasirə (66-dan 70-ə qədər) dörd il idi və bu, həm də üç il yarımını təmsil edir. Bu üç il yarım həm bütünpərəstlik, həm də papalıq tərəfindən həyata keçirilən müqəddəs məkanın və qoşunun tapdalanması ilə əlaqələndirilir. Papalıq tərəfindən tapdalanma, Roma tərəfindən olan mühasirədəki hərfi üç il yarımın nümunə olaraq göstərdiyi kimi, rəmzi üç il yarım müddətində idi.

Həmin dördillik mühasirə həmçinin İslamın yüksəldilməsini və ondan sonra birinci, ikinci, ardınca isə üçüncü mələklərin hərəkətinin yüksəldilməsini müəyyən edən peyğəmbərlik xətti ilə əlaqəli olan dördillik dövrlərlə də bağlıdır. Cestiusdan Titusa qədər olan dövr papalıq Romanın çarxı ilə, eləcə də İslamın çarxı ilə kəsişir. Romanın çarxı və Cestiusla Titusun üç il yarım ərzində dövrü papalıq Romanın üç il yarım ərzində simvolik illəri ilə kəsişir və beləliklə bütünpərəst və papalıq Romanın bu iki varlığını müəyyən edir. İslamın çarxı eyni tarixlə, dörd il kimi başa düşülən şəkildə, əlaqələndirilir; lakin həmin tarixdə Romanın çarxında olduğu kimi, İslam da İslamın çarxına tabe olan ikinci bir

qüvvə ilə əlaqələndirilir — bu isə Adventizmdir. Üç il yarımliq dövr Romanı hər iki mərhələsində təmsil edir, dördillik dövr isə İslamı və Adventizmi təmsil edir. Bütperəst və papalıq Romanı peyğəmbərlik baxımından bir-birindən ayırmaq mümkün olmadığı kimi, İslamı və Adventizmi də ayırmaq mümkün deyildir.

Bu, peyğəmbərlik baxımından tələb edir ki, Babilin mühasirəsini nəzərdən keçirdiyimiz zaman, on səkkiz aylıq mühasirə təsvirində zamanın iki anlayışı görülsün. Roma tərəfindən gətirilən mühasirədə zamanın iki təmsili, peyğəmbərlik etibarilə, Navuxodonosor tərəfindən gətirilən mühasirədə də zamanın iki təmsilini tələb edir. Navuxodonosorun on səkkiz aylıq mühasirəsi, həmçinin bir il yarımın rəmzi kimi də başa düşülə bilər. On səkkiz ay bir il yarımdır və bir yarım 1.5 il kimi ifadə edilə bilər. Navuxodonosorun mühasirəsi həm on səkkiz ay, həm də bir nöqtə beş (1.5) il idi.

On səkkiz ay Yerusəlimi tapdalayacaq gücə işarə edir, 1,5 il isə İslama işarə edir. On səkkiz ayı müəyyən edən peyğəmbərlik hesab çarxı Babili müəyyən edir, digər peyğəmbərlik hesab çarxı isə İslamı müəyyən edir. Hələlik 1,5 ilin İslamla əlaqədar tətbiqinə necə gəlib çıxdığımızın izahını təqdim etməmişik, lakin qeyd olunmalıdır ki, Romanın gətirdiyi məhvə zamanın iki hesabı mövcuddur: biri Romanın peyğəmbərlik çarxı ilə əlaqədardır, (həm bütperəst, həm də papalıq Romanı), digəri isə İslamın peyğəmbərlik çarxı ilə əlaqədardır. Bu xüsusiyyətlər Yerusəlimin həm alfa, həm də omega məhvlərində mövcuddur.

Yerusəlimin Sestiy və Titusla bağlı dördillik mühasirəsi, İslamın ucaldılmasını simvolizə edən dördillik mühasirə ilə başa çatan otuz səkkiz illik bir dövrlə başlanmış peyğəmbərlik xəttinin sona çatmasını təmsil edir; və məhz həmin eyni xəttəki son dördillik dövr yüz qırx dörd minin bayrağının ucaldılmasını təmsil edir.

Bu məsələləri növbəti məqalədə davam etdirəcəyik.